

Arvensis

GRANSKAD KUNSKAP FRÅN HUSHÅLLNINGSSÄLLSKAPENS HIR-RÅDGIVARE

6.2014
NOVEMBER

RÖRLIG ARRENDE- AVGIFT

Slipad
odlingsintensitet

Dikning
med rätt
att korsa
kablur

Kreativ mot
skräppan

Fältröjaren
gör trösken
effektiv

Skribenter i detta nummer: Linda Karlsson, Björn Roland, Hanna Johansson, Patrick Petersson, Martin Lindeqvist, Ann-Charlotte Wallenhammar, Per-Anders Algerbo, Emma Hjelm, Fredrik Hallefält, Linda af Geijerstam, Anders Pålsson, Olof Pålsson, Anna Rappe, Zivco Rasic, Gunnel Hansson, Nils Yngveson, Camilla Persson, Kerstin Andersson, Stefan Gustavsson, Jan-Ola Andersson

Grovfoder med kostnad i fokus

Den som vet vad grovfodret kostar att producera hittar lättare bästa lönsamheten. Spannet är stort och det är viktigt att räkna på den egna produktionskostnaden.

Många viktiga val i lantbruksverksamheten kräver ett bra underlag som visar vad man gör och vad man har. Den som har en hyfsat korrekt bedömning av vad grovfodret kostar att producera har större chans att göra rätt. Den kan välja rätt fodermedel när NORFOR inte bara räknar på en schablon. Den kan välja bästa grödan. Motivationen för att lägga den möda det innebär att själv räkna på produktionskostnad går lätt att hitta. Spridningen är stor och den egna kostnaden ligger dold någonstans inom spannet mellan lägsta och största kostnaden. Konkurrensmässigt finns det också all anledning att veta vad ett kilo kött eller ett kilo mjölk kostar att producera. Det har man ofta väldigt bra koll på utomlands.

Stort spann

HIR Kalmar har räknat produktionskostnader i snart två decennier. Här kostade grovfodret 2013 mellan 0,78 och 2,30 kronor per kg ts och majsen mellan 0,71 och 1,79. Medelvärden för 5 år bakåt är 1,35 för vall och 1,03 för majs.

Hjälpmedel finns

Grovfoderverktyget.se är en webbtjänst med hjälpmedel för att räkna. Här leder fem val om produktionen fram till en av drygt 300 schablonkalkyler. En jämförelse med några av dessa kalkyler som underlag visar att det som inverkar mest i kalkylen generellt är avkastning, maskinkostnad och konserveringskostnader. Exempel 1 visar ett ganska normalt spann i avkastning som gör en skillnad på drygt 20 öre per kilo ts i produktionskostnad.

	Avkastning ton ts/ha	Produktionskostn kr/kg ts	Avkastning ton ts/ha	Produktionskostn kr/kg ts
Majs självgående hack	12	1,18	10	1,36
Vall rundbal	8	1,17	6	1,43
Helsäd rundbal	6,5	1,13	5	1,36

Exempel 1. Ett normalt avkastningsspann ger stor skillnad i produktionskostnad.

I lagringskostnaden ligger silo och ensileringsmedel som tunga poster. Producenter man majsensilage är det uppenbart

	Med ensileringsmedel kr/kg ts	Utan ensileringsmedel kr/kg ts
Majs plansilo	1,18	1,06
Majs tub	1,14	1,02
Majs limpa	1,01	0,89

Exempel 2. Lagring och ensileringsmedel kan stå för 25 % av produktionskostnaden.

att ställa sig frågan tub eller limpa och ensileringsmedel eller ej, se exempel 2.

I Grovfoderverktyget finns en räknemall för att beräkna den egna silokostnaden utifrån anskaffningsvärde och eventuell egen uppfattning om avskrivningstid. Eftersom kostnaden för att bygga en plansilo kan variera mycket kan det vara särskilt meningsfullt att räkna på den egna kostnaden.

Dyr körning

Grödkalkylen kan i Grovfoderverktyget anpassas efter olika effektivitetsförluster i produktionen. Köravstånd inverkar i hög grad på maskinkostnaderna. Alla maskinarbeten som anges som transportarbete påverkas när man ändrar köravstånd på ett ställe. Exempel 3 visar upp till tio öre dyrare foder när avståndet ökar med 3 kilometer enkel väg. Mest kostar körandet för vall och majs eftersom mer gödsel och även mer grönmassa transporteras här. Att helsäden är torrare bidrar också till en lägre transportkostnad.

Även fältform och fältstorlek påverkar maskinkostnaderna. I Grovfoderverktyget omräknas då maskinkostnaderna via ett effektivitetsindex. Från fyra till ett hektar ändras en effektivitetsfaktor som höjer produktionskostnaden från 1,18 till 1,28 kronor per kg ts. En ökning till 20 hektars-

Olika transportavstånd		Vall 8 ton rundbal		Helsäd 6,5 ton rundbal	
Majs 12 ton hack plansilo	kr/kg ts	kr/kg ts	kr/kg ts	kr/kg ts	kr/kg ts
5 km	1,28	5 km	1,27	5 km	1,18
2 km	1,18	2 km	1,17	2 km	1,13

Exempel 3. Transporter är dyra. Tre kilometer ger tio öre högre kostnad.

fält minskar däremot bara kostnaden med 3 öre.

Räknesätt för maskiner

Maskinerna i Grovfoderverktyget bygger på schablonkostnader ur "Maskinkostnader" utgiven av maskinkalkylgruppen. Där ingår också ett val mellan 450, 650 och 850 timmar årlig användning för att få en korrigering för låga eller höga kostnader. Detta är ett bra underlag för den som inte vet någonting om sina maskinkostnader men för en "helt" korrekt kostnad för egna maskiner behöver återanskaffningsvärde, ålder och restvärde tas hänsyn till. Detta kan man göra i flera program, mest korrekt i STANK in MIND.

Räkna på din egen produktionskostnad

- Gör en grundkalkyl att utgå från
- Anpassa de siffror som är lätta att ta fram
- Fokus på avkastning och maskiner – svårast men viktigast
- För löpande anteckningar under odlingsåret
- Räkna på avkastning varje år och på olika sätt för ett hyfsat medelvärde

FAKTA GROVFODERVERKTYGET

Grovfoderverktyget.se öppnade i februari i år. Projektet har finansierats av Jordbruksverket men förvaltas och utvecklas nu av Hushållningssällskapet i samarbete med övriga näringen. På sidan kan man leta fakta, fördjupning och räkna. Grovfoderkalkylen där produktionskostnad beräknas och egna uppgifter kan sparas är avgiftsbelagd.

Arvensis ges ut av de oberoende organisationerna HIR Malmöhus, Hushållningssällskapen Skaraborg, Östergötland, Kalmar-Kronoberg-Blekinge, Kristianstad och Växa Sverige.

Arvensis förmedlar granskad och komprimerad kunskap även med internationell utblick. Målgruppen är professionella lantbrukare inom växtodlingsområdet. Våra skribenter är i huvudsak HIR-rådgivare som befinner sig mitt i lantbrukarnas vardag och verklighet.

Redaktion

Borgeby Slottsväg 11,
237 91 Bjärred
Tel 046-71 36 00
arvensis@hushallningssallskapet.se
www.arvensis.se
e-postadress till redaktion och
annons är förnamn.efternamn@
hushallningssallskapet.se

Gunnel Hansson Redaktör
Tel 046-71 36 13

Linda af Geijersstam
Tel 0706-15 67 70

Björn Roland Tel 0511-248 35

Emma Hjelm Tel 046-71 36 69

Henrik Nätterlund Tel 046-71 36 27

Artiklarna skrivs i samarbete mellan författaren och redaktionen. Har du synpunkter eller förslag på artiklar hör av dig till redaktionen.

Ansvarig utgivare

Erik Stjernedahl
Tel 046-71 36 10

Annonser

Thomas Linné
Tel 0708-81 66 11

Prenumerera på Arvensis

7 nummer per år för
795 kr/år + moms
Anmäl dig på www.arvensis.se
eller 046-71 36 00

Grafisk form

abSe media AB, Västerås

Tryck

Kepa Tryck AB, Kävlinge

Omslagsfoto

Henrik Nätterlund

Utgivningsplan 2014

	Material- dag	Utgivnings- dag
Nr 6	15 okt	3 nov
Nr 7	26 nov	15 dec

Vi vänder och vrider på siffrorna

Arvensis skrivs i huvudsak av HIR-rådgivare som är sin vana trogen att alltid vrida och vända på siffror för att komma fram till den optimala lösningen till kunden. Det märker du snabbt även i detta nummer. Vi har bland annat räknat på ökad stubbhöjd vid skörd, jämfört ekologiska gödselmedel och insatsnivån i höstveteodlingen. Vill du ha fast mark under fötterna rekommenderar Patrick Petersson kontinuerlig prissäkring. Det ger dig ett stabilt pris utan riktiga bottenapp men kostar samtidigt en del. Är du bekväm med lite mer gungfly under fötterna och gärna tar risker för att tjäna pengar kanske du tilltalas av Stefan Gustavssons artikel om rörlig arrendeavgift. Linda af Geijersstam ger dig verktyg att räkna vidare på de egna förutsättningarna i grovfoderodlingen. Trevlig läsning.

Gunnel Hansson,
Agronom, redaktör Arvensis

Ur innehållet:

4 Prissäkring gav lägre risk

Kostade i lägre medelpris

6 Samspelande odlingseffekter

Lagom intensivt vete lönsamt

10 Rörlig arrendeavgift

Följer lönsamheten i odlingen

12 Kreativa medel mot skräppa

Bemästra ogräset brett

18 Ekogödsel med prisskillnad

Rötrest från biogas breddar utbud

20 Fältröjaren tar höga stubben

Ökar tröskkapaciteten

24 Täckdikning som korsar

Ta hänsyn till kablar i planen

29 Ensileringsmedel lönade sig

Mindre kraftfoder med bättre protein

30 Köp inte ogräset med gräset

Renkavlefrön kan finnas i gräsutsädet

32 Grovfoder med kostnad i fokus

Räkna är lönsamt

